

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Maghiarii și Români.

Sibiu, 27 Noiembrie n.

Cunoaștem declarațiunile miniștrului de externe al monarhiei austro-ungare, făcute în sesiunea din urmă delegațională, cu privire la România, și cunoaștem și din alte comunicate, mai mult ori mai puțin oficiale, dar toate autentice, politica esternă a monarhiei noastre, cu privire la interesele, aspirațiunile, pretensiunile României, față de noua schimbare de situație în Balcani. Monarhia austro-ungară e adevărat ferm hotărâtă de a da, în înțelegere cu celelalte două aliate ale ei, tot sprijinul necesar României, ca noua schimbare de situație politică în Balcani să nu se facă în detrimentul ei.

Față cu declarațiunile categorice de acest înțeles ale conducătorilor politicii noastre externe, cei din opoziția unită maghiară, cari din vina lor lipseau din de egășuni, s'au crezut îndreptățiți să iee poziție și să-și ridice glasul, în intruniri și în presa lor, spunând, că pentru România, totdeauna vrăjmasă Ungariei, nu avem să ne băgăm în foc, pentru că ea nu merită nici un ban și nici un soldat dela Unguri.

Acestor patrioți de paradă le-a dat apoi răspunsul cuvenit contele Tisza István, Dumineca trecută, când prezentându-se în fața alegătorilor sei din Arad, în vorbirea lungă pe care le-a rostit-o, și în care s'a ocupat pe larg cu situația esternă și internă, a atins și interesele mari, cari leagă pe Maghiari de Români, spunând următoarele:

„Eu, ca Maghiar, din punct de vedere unguresc, nu cunosc concepție mai nefericită, mai miopă, decât aceea, de a manifesta antipatie față de justele năzuințe ale României independente. Pentru că, stimați domni, față de puternicul curent de popoare care ne amenință cu invasiune dinspre Orient, în Eu-

ropa mijlocie este trasă o linie dela marea estică până la marea neagră, o mare linie de apărare, grosul căreia îl formează rassa germană, națiunea germană, dar ale cărei părți întregitoare naturale, din punct de vedere geografic și național, le formează rassa română și maghiară. Aceste două popoare stau icuite în curentul slav. Și durere, în privința aceasta nu numai odată, și tare mă tem, că nici nu pentru ultima dată, resună de pe buzele mele imputarea, că sunt încă foarte mulți între concetățenii noștri români, cari astăzi închid încă ochii în fața acestui mare și general adevăr, că sunt încă foarte mulți, a căror atitudine, față cu această armonie internă de interese, aflătoare în adâncimea lucrurilor, — e de tot contrară. Dar aceasta să nu ne împedece pe noi în năzuința, — întocmai cum s'a întâmplat în anii din urmă în favorul păcii europene, în favorul dezvoltării mai liniștite a Europei, — de a ține sus și tare, cu totul neschimbate raporturile noastre, cari leagă pe România de monarhia noastră, și de a da sprijin cinstit tuturor năzuințelor României independente. Prin aceasta ne asigurăm aripa dreaptă în marea estindere strategică de pe coamele sudestice ale Carpaților și ne asigurăm simpatia și alianța acestui neam tare și cu multă vitalitate, cu care putem să avem frecări, cu care putem să ne măsurăm puterile într'un punct ori altul, dar cu care avem să ajungem la înțelegere atunci, când avem să ne afirmăm în marea slavă...”

Comparând acum declarațiile acestea, corecte și bărbătești, ale contelui Tisza, cu declarațiile contelui Apponyi, care s'a crezut îndreptătit a protesta, în numele opoziției unite maghiare, în intrunirile acesteia, în contra oricărei estinderi teritoriale a României, și a protesta în contra împedecării statelor mici balcanice de a se întări așa cum doresc ele,

— e ușor de constatat, care dintre ei apără și reprezintă adevăratele interese ale statului și ale maghiarimei. Cu adevărat, așa e cum a spus contele Tisza: putem să ne hărțuim cum vrem pe alte teme și pe alte chestii; dar când e vorba de a împedea înaintarea slavismului, una trebuie să fim, și umăr la umăr avem să luptăm: Români și Maghiarii. Pentru că acesta este inamicul nostru comun, care, dacă va ajunge să poată înghiți pe Români, îi va înghiți și pe Maghiari, poate că mai ușor decât pe Români. E deci de interes mare și pentru Maghiari, ca România independentă să iasă în libertate, iar nu slăbită, din nouele prefaceri politice din Balcani, și este cu adevărat miopie, — cum spunea contele Tisza, — susținerea punctului contrar de vedere, cum face contele Apponyi și ceilalți din opoziția unită maghiară, fie din convingere, fie din demagogie, pentru a parada cu talentul lor oratoric. Din fericire însă, partea sănătoasă a opiniei publice maghiare, — și asta e partea cea mai mare a ei, — consimte, credem noi, cu părerile contelui Tisza, convinsă fiind, întocmai cum e convinsă și opinia publică română, că în contra slavismului împreună avem să ne apărăm, Români și Maghiarii, pentru că deopotrivă suntem amenințați de el, — Români și Maghiarii.

Din parlament. În ședința de Luni a dietei s'a făcut propunere, ca în viitor ședințele dietei să se țină dela orele 10 până la 2, s'a prezentat raportul comisiei financiare asupra bugetului, ministrul de honoari a prezentat legea despre contingentul de recruți pe anul viitor, și alți ministri au prezentat alte proiecte de legi. Opoziția maghiară n'a participat la ședință. Ședința proxima s'a anunțat pe astăzi, când se va începe discuția asupra bugetului, și se va elegeră comisiunea de 21 pentru modificarea reglementului de casă.

FOIȘOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

De Dr. Ioan Lupăș.

(Urmare).

Așadară din aceste două hârtii vechi, din cea dela 1479 și dela 1494, s'ar vedea, că pe vremea aceea era mitropolie românească în părțile ardelen. Adevărat, că în nici una din aceste scrisori nu se spune, că mitropolia s'a înființat în cutare sau cutare an. Se înțelege însă din cuprinsul lor, că ea în anii amintiți era în ființă. Deci întemeierea ei se poate să fie mai veche.

Cu toate aceste s'a ivit în timpul din urmă părerea, că începutul mitropoliei române ar trebui așezat cu 100 de ani mai târziu, pe la 1600, pe vremea lui Mihaiu Viteazul, care ajungând principe al Ardealului, ar fi întemeiat în capitala acestei țări, Bălgrad — (Alba-Iulia) mitropolia Românilor ardeleni.

4. În sprijinul acestei păreri se povestește și o legendă de următorul cuprins: „După ce a luat Mihaiu Voevod șehiplul voevodatului ardelen, a voit să zidească o biserică pravoslavnică în cetatea de scaun, dar latini (adecă romano-catolicii) s'au împotrivit zicând, că legea lor este cea adevărată pravoslavnică. Și au voit să dovedească cu cuvinte din Sfânta Scriptură, care

lege este mai bună, cea catolică ori cea ortodoxă.

Însă Mhaiu le-a răspuns astfel: „Cearta de cuvinte e o osteneală fără capăt, dar și fără ceartă vom putea dovedi cu ajutorul lui Dumnezeu cel ce ajută repede. Să mergem în mijlocul cetății și acolo să aducă apă curată și arhiereul meu cu preoții lui să o sfințească în fața tuturor; tot astfel să facă și ai voștri, din partea lor, și după ce o vor sfinți, să o punem și să o închidem în vase deosebite, pecetluind și eu și voi cu pecetile noastre și apa și ușile bisericii. Și deci a cui apă va rămânea nestrucată, legea aceluia este cea dreaptă, iar a cui se va strica, și legea să-i fie rea. Căci, dacă apa mea va rămânea nestrucată, după cum nadăjduesc în Dumnezeu, că va să fie, să-mi îngăduiți fără vorbă, să zidesc biserică, iar de nu, nu voi zidi, așa cum voiți voi”. Atunci toți cu un glas au strigat: „Bine, bine, așa să fie”. Deci au sfințit apa și unii și alții și o au așezat pecetluită în vase deosebite în biserică cea mare a latinilor. Dar latinii au sărat apa lor cu sare.

După 25 de zile, despecetluind vasele cu apă, au văzut, că apa sfințită de episcopul și preoții lui Mhaiu a rămas nestrucată, iar cea sfințită de preoții latini, cu toate că era și sărată, totuș s'a stricat așa de tare, încât îndată după despecetluire a umplut toată biserică de miros rău. După această întâmplare, cu jurământ s'au învoit toți locuitorii țării Ardealului, să se zidească biserică, care niciodată să nu se risipească.

Îndată ce Domnul a început a zidi (dar nu în cetate, ca nu cumva cu schimbarea vremilor să se risipească, ci la marginea orașului, lângă zidurile cetății, într'un loc frumos) și o au zidit. Și episcopie a așezat acolo (căci mai înainte în alt loc trăiau episcopii). Și astăzi este și cu ajutorul lui Dumnezeu dănuiește. A așezat acolo pe cel dintâi episcop de Bălgrad, Ioan, bărbat smerit, cu fapte bune și sfânt.”

Așadară, dupăcum se vede din cuprinsul acestei legende, Mihaiu a zidit în marginea orașului o biserică și a așezat aici pe episcopul Ioan, adus din Mănăstirea Prislopului.

5. Dar cu mult înainte de acest Ioan dela Prislop, se amintesc episcopii români și în alte locuri și se poate dovedi cu documente, că erau mai multe episcopii românești.

Astfel se amintește:

1. la anul 1440 episcopul Mateiu, în părțile de miază noapte ale Ardealului;
2. la anul 1456 episcopul Ioan venit din orașul Cafa (capitala Crimeei).

El umbla prin părțile noastre, sfințea preoții, dar nu avea nicăiri o reședință stabilă. Fiind prins de Ioan Hunyadi, a fost trimis la Roma, iar preoții sfințiți de dânsul erau alungați, dacă nu voiau să treacă la biserică romano-catolică; un călugăr catolic raporta la 10 Februarie 1456, că în părțile Hunedoarei ar fi aplicat poporul român să treacă la biserică romano-catolică, dar se

Scrisori.

VII.

Amice!

Constat și din partea mea absoluta desinteresare ce ziaristica noastră a arătat față cu chestiunea suleată în scrisorile mele. Această împrejurare nu scade de loc importanța organizării carității publice, ci dovedește numai, că oamenii noștri sunt preocupați de politica militantă, de chestiunile economice, etc.

Dar oare caritatea publică, organizată temeinic pe întreaga linie, nu promovează ea interesele politice și economice ale neamului nostru? Oare viitorul nu e al acelor popoare, cari se sporesc mai mult? Înainte vreme nu sporul nostru numeric a băgat în groază pe toți vecinii? Nu comorile îngrămadite, nici privilegiile scrise pe pergamente, garantează viitorul unui neam, ci singur numai sporul numeric cu indivizi sănătoși, trupește și sufletește. De ce folos îi sunt unui om bolnăvicios comorile adunate? De ce folos îi sunt privilegiile unui neam, care se stânge?

Până mai ieri — alaltăieri sporul neamului românesc era o urmare firească a natalității extraordinare; muriau, ce e drept, mulți, dar totuș dam înainte. Astăzi însă natalitatea a scăzut în măsură considerabilă, mortalitatea a rămas aceeași; astfel, în mod firesc, sporul nostru va fi tot mai mic din an în an.

În satele noastre s'au răspândit și se răspândesc tot mai mult boalele și obiceiurile rele dela orașe, și pe urma acestora scade, în foarte multe locuri, natalitatea văzând cu ochii. Statul în general și medicii în special combat aceste rele, dar, durere, cu prea puțin succes.

Și răul se agravează din zi în zi. Faptul acesta îl constăți acuma și tu cu multă durere; tu, care cu zece ani înainte de aceasta, adevărat la începutul carierei tale de medic, te arătai așa de neincredător față de spusele mele. Tăraii noștri umblă mai des la oraș, tot mai mulți feciori vin înrolați la miliție; — la rentoarcere aduc obiceiuri rele cu ei, aduc boale, pe urma cărora scade natalitatea văzând cu ochii.

Pentru a paraliza efectul păgubitor al obiceiurilor rele și al boalelor, nu e destul a le combate numai pe acestea, ci trebuie căutat a scădea mortalitatea. Așa cum fac vecinii noștri, cu bun succes după cum arată număratoarea din urmă.

Mă doare inima când aud amintindu-se număratoarea din urmă. Dacă și numai în parte sunt adevărate cifrele statisticești ofi-

teme de protopopul Petru, care prin cuvântările sale energice îi îndeamnă pe toți să rămână statornici în credința lor strămoșească și astfel nu cutează să treacă, mai curând ar intra în foc;

3. la 1466 episcopul Macarie la (Galati) lângă Făgăraș. Pentru acest episcop scrie voevodul ardelen Ioan Pongrácz, la 1469, Sașilor din Sibiu, să-i stea în ajutor, ca să-și poată scoate dela credincioșii săi taxele, ce i se cuvin;

4. la 1489 episcopul Marcu la (Feleac), unde a cumpărat o casă dela preotul Vlad. Aci se mai amintesc doi urmași ai episcopului Marcu, Petru și Danciu;

5. Pe la sfârșitul veacului al XV-lea Domnul Moldovei Stefan cel Mare, primind dela regele Matia mai multe sate și moșii în părțile ardelen, a înființat la (Vad) o episcopie românească, unde până cătră mijlocul veacului XVII. se pomenesc mai mulți episcopi;

6. Pe la jumătatea veacului al XVI-lea s'a înființat la (Geoagiul de sus) cu ajutorul domnilor munteni o episcopie. Aci e amintit la 1557 episcopul Cristofor;

În timpul acesta începu a se lăți în părțile ardelen reformațiunea lui Luther și a lui Calvin, cari cereau să atragă și pe Români în undele lor;

7. Spre a împedea această încercare, principele ardelen Stefan Bathory, care era catolic, a dat ajutor Românilor de și au putut înființa o episcopie nouă de legea lor la

ciale, ele trebuie să ne pună pe serioase gânduri. Ce se va alege de noi, dacă și în privința sporului populației rămânem în- apoi-a hegemonilor? Să binevoiască a răs- punde aceia, cari nu știu alta a face de cât să-și bată joc de statistica oficială, aceia pe cari li interesează mai mult iperzelul patriotic al unui jandarm mai mult o serată declamatorică în Șunturug și înființarea unei bănci în Sărăceni, de cât chestiunea cari- tății publice.

Sunt reale cifrele statistice oficiale? La toată întâmplarea nu sunt prea departe de realitate, conțin un sămbure de adevăr când constat, că sporul nostru a fost în cei zece ani ultimi abia de 160 mii suflete. Nu sunt eu primul, care susține lucrul acesta; a făcut-o înaintea mea altul, mai competent în materie.

În „Tribuna” dela 15 Aprilie n. 1911 domnul V. C. Osvadă publică un articol (România din Ungaria, după număratoarea dela 31 Decembrie 1910). În care face următoarea constatare: „Dacă vom nivui să reducem la adevărata lor valoare aprecierile statisticianilor străini, nici noi nu putem re- tăcea îngrijorarea ce ne-o face faptul, că în cele 21 județe românești sporul mediu abia atinge cifra de 7.5 procente, în timp ce media țării este de 8.3 procente! În Banat, în To- rontal, în județul Albei-inferioare număratoarea dela 31 Decembrie ne-a lăsat nedumeriți”.

Îngrijorat de viitorul nației noastre domnul Vasile C. Osvadă încheie astfel: „Ori-cum ar fi, credem sosit timpul ca locul paradărilor cu cei 7 și 10 copii ai țărânului român să-l ia căutarea și aplicarea mijloa- celor chemate să ne asigure și în viitor barem sporul firesc”.

Nici domnul V. C. Osvadă nu poate scoate, ori-cum calculează, un spor mai mare de 207 până 223 mii de suflete. Dar nici aceste cifre nu ating media.

Incheiu și eu și esclam cu dl V. C. Osvadă: Videant consules!

Sibiiu, în Noemvrie 1912.

Dr. Beu.

Pășirea bărbătească a Românilor în reprezentanța orașului Sibiiu.

Clutul municipal român în una din întrunirile sale din urmă s'a ocupat și cu poziția noastră în orașul Sibiiu, și cu rolul secundar ce l'am avut până aci. Între altele s'a făcut constatarea dureroasă că la ma- gistratul orășenesc nu e nici un funcționar român, la spitalul orășenesc ave- menea nu e nici un medic român, și ven- ind vorba la subvenții pentru școli, bisericii s'a făcut constatarea cât de puțin să ține cont de trebuințele noastre culturale, și în genere cât de desconsiderați suntem de compatrioții nostri sași.

Pentru a clarifica situația și a ne va- lidita drepturile noastre, s'a dat preziden- tului clubului părintelui aserilor Nicolae Ivan însăși, ca să studieze mai ales chestia bugetului pe 1913 și să facă demersuri pentru sanarea stărilor nesapor- table.

În ședința din 25 Noemvrie s'au și prezentat membrii români în număr aproape complet (au lipsit 2 membrii ocupați chiar în cea oară la Consistoriul metropoli- tan și 2 bolnavi) preșeți fiind N. Ivan, as. consistorial, Ioan de Prede, Pantaleon Lucuța, profesorul Dem. Comșa, Dr. Iie Beu, Dr. Vasile Prede, Dr. Vasile Stan, inginerul N. Imberuș și Dumitru Vulc.

Silvaș. Cel dintâi episcop la (Silvaș) a fost Eftimie [1571] venit din Moldova. dela mănăstirea Neamțului, unde fusese mai înainte egumen. Ca urmași ai lui sunt amintiți Cris- tofor [1574] apoi Ghenadie I. [1581] care își zicea: „mitropolit a tot ținutul Ardea- lului și al Orăzii”. Acesta a fost om învâ- țat și a tipărit o căzanie românească. Iar după Ghenadie urmează Ioan de Prislop [1585—1605]

IV. Încercările de convertire a bisericii gr- or. române la alte confesiuni.

Biserica creștină n'a rămas una sin- gură așa, după cum o întemeiasă Mântui- torul Isuz Cristos, ci s'a împărțit la 1054 în 2 părți: în cea răsăriteană (ortodoxă) și cea apuseană (romano-catolică), iar aceasta din urmă s'a desbinat după 1517 și mai tare, formându-se mai multe confesiuni protes- tante.

Fiecare din aceste confesiuni sau bi- serici încercau să-și sporească numărul cre- dincioșilor, îndemnând și pe ceie se țineau de alte biserici, să primească învățătura lor. Ceie se lăsau înduplecați a-și părăsi bise- rica lor strămoșească și a trece la alta, se numiau convertiți, adecă întorși dela o cre- dință la alta.

Poporul nostru s'a ținut totdeauna de biserica ortodoxă a Răsăritului, cum se ține și astăzi în cea mai mare parte. După anul 1054 s'au făcut însă multe încercări din

La ordinea zilei punctul 5 având să se discute bugetul orașului, a luat cuvântul dl Nicolae Ivan, rostind următoarea vorbire:

On. Reprezentantă orășenească!

Rog să nu fie cu supărare dacă de astădată în numele meu și al membrilor români din această corporație, mă văd sil- lit se isu cuvântul la pertractarea proiectu- lui de buget pentru 1913, prezentat de on. magistrat orășenesc spre stabilire și votare.

O fac aceasta dlor, pentru că tăce- rea noastră îndelungată o ați putea privi chiar dvoastră ca o neglijare a intereselor noastre, iar cei ce ne-au trimis aici cu drept cuvânt ne-ar putea face merită imputare, că nu ne facem datorită. Deja în conveniri private și în presă ni s'au făcut imputări, pentru ținuta noastră din seamă afară speotativă și lipsită de e- nergie.

Și — presa — și opinia publică ro- mânească are mare dreptate.

Nu ne-am ridicat cuvântul atunci, când anul trecut s'au sporit lefiele funcțio- nariilor orășenești în număr de 36 — dela 120 la 170.000 cor. va să zică cu 50.000 cor., deși între acești 36 funcționari nu este nici un român. Înțeleg numai funcțio- narii dela magistrat afară de cei dela poli- tie, cărora încă li s'a urăz lefiele cu 10.000 cor., apoi personalul de serviciu — personalul silvan, personalul sanitar — cari toți laolaltă reolamă pe anul viitor un plus de cheltueli de 80.000 cor.

Nu ne-am ridicat cuvântul, când ma- gistratul a propus și reprezentanța a prim- it să se refacă turnul bisericii celei mari evanghelice contribuind orașul cu 100.000 cor. — și am lăsat, ca să se cheltue banii orașului pentru un scop, care privea și poate privi numai pe biserica evanghelică lutherană.

Nu am protestat, ba am votat și noi, chiar, — ca să se dea bisericii ev. luthera- ne pentru ridicarea unui zid de orfani un loc al orașului în centrul orașului cu 4 cor. pe metru pătrat, deși puteam pre- ținde ca să se a hite prețul usitat de 20 soroana.

Și aș putea înșira multe, multe în- trelăsări de ale noastre, făcute toate de dragul păcii, ca să nu ni se spună, că noi conturbăm pacea la orș. Dacă am tăcea mai departe, cei ce ne-au trimis aici, ar avea dreptul să ne revocae mandatul pen- tru că nu ne împlinim datoria.

Pecând deoi cheltuelile anului 1913 să presentă cu 1.400.000 o. și venite e nu- mai cu ceva sub 1.200.000 are să se facă pentru acoperire un arunc de 32% față cu anul trecut deoi crește aruncul cu 10%.

Mă opresc la aceea parte din proiectul de buget referitoare la susținerea școala- lor și bisericiilor din acest oraș — și mă cuprind o groază, când trebuie să fac con- statarea, că din subvenția de 34.000 ce se dă pentru școale noi românii primim 1200 cor. și din 5400 pentru bisericii noi primim 480 cor.

Legea presorie, că subvențiile să se dea sau în proporția sufletelor, sau în propor- ția dărilor.

Voiu cerea să dovedeso, că pentru noi nu e nici o proporție dreaptă.

Să vedem deoi cum stăm cu numă- rul sufletelor la ultima numerare a popu- lației din 1910: germani 16.156 suflete, români 7.338 suflete, maghiari 6.023 suflete,

alții 518 suflete. 30.035 suflete, deci din subvenția pentru școli primese germanii 28.600 cor. 84% ungarii 4.250 cor. 12% români 1.200 cor. 3% și alții 9%, iar în propor- ția confesiunilor luterani 84%, rom. catolice 12%, gr. or. 2.80%, gr. cat. 1.15%, Populația orașului după naționalități în procente e: germani 53%, români 24% un- guri 19%, alții 4%, iar după confe- siuni: luterani 41%, rom. cat. 21, gr. or. 18 gr. cat. 8, ev. ref. 7, unitari și alții 5.

În proporția numerică deoi ar com- peta evangheliceilor 21.200, românilor 9.600, ungarilor 7600, altora 1000. Nune deci ni se dă cu 7920 cor. pentru trebuințele cul- turale mai puțin, ungarilor cu 2950, iar evangheliceilor cu 11.080 mai mult.

Datele arătate scoase din arhiva orașului vorbese ecolatnt.

Acum viu la obiect.

Reprezentanța bisericii noastre din Sibiiu cetate și Sibiiu suburbial jusefin au zidit acum 2 ani împreună o școală pri- mară centrală cu 4 sale de învățământ. Legea Appoyi a îngreunat susținătorilor școalelor situația, și le a impus mari jurtfe, așa, că noi sibienii, plătim o dare gene- rală de cult de 2% din salar și venite, și o taxă parohială de câte 20—30—50 cor., și cu toate aceste nu putem acoperi tre- buințele culturale. Ne-am adresat că- tră On. magistrat cu o cerere, ca să urce subvenția unei școale de 400 cor. la o sumă corespunzătoare cu sporul salarelor celor 2 puteri didactice ce să mai recer.

Răspunsul a fost negativ, deși paro- hia din suburbial-josefin nu a primit nici pentru bisericii, nici pentru școala în tre- out nici un fier.

Avem circa 240 elevi obligăți a cor- a la școala aceasta, dar nu-i putem plăti, n'aveam decât 2 învățători, și n'aveam cu- o-i plăti, rămân deoi cetățeni ai Sibiiu- lui analfabeți spre rușinea veacului al XX-lea.

În suburbial înfieri stăm cu un sin- gur învățător la o populație de 2500 suflete tot din cauză că n'aveam al doilea și al treilea ori chiar al 4-lea învățător și din cauză, că orașul contrbie numai cu 400 cor. la an, cât era salariul l un în- vâțător în timpul înainte cu 30 de ani. Am vorbit numai de școalele primare, n'am vorbit de seminar, de școala civilă de fete, de școala industrială, cari nici n'au cerut, nici nu au primit nici odată v'o subvenție dela oraș.

La funcționarii Dvoastre de toate categoriile le ați urcat lefiele, cum nici nu er fi îndrăsnit să vizeze, la învățătorii noștri le-ați lăsat tot 400 cor., respective la 3 învățători 1200 cor., iar pentru bi- sericiile noastre, în loc de 4, numai la cele 2 le-ați votat câte 20 cor. la lună sau 240 cor. la an.

Se înțelege, că aceste sumuțe ina- inte cu 30—40 ani când era bugetul ora- șului de 100.000 cor. vor fi fost de ajuns, dar azi când bugetul e de 1 milion 400.000 sunt subvenții aproape ridicole.

Veți zice, că Românii contribuie cu foarte puțin la vistieria orașului. Aceasta nu stă și voi să vă arăt, Domnion, că noi contribuim cu mult, cu foarte mult la suma venitelor de 1.400.000 cor. Luăm numai Consistoriul ahid, care contribuie după darea directă de 44.000 cor. cu 32%, fac 14.000 cor., și „Albina” după dare 22.000 cor. cu 7000 cor., deoi numai dela aceste două instituții înouge dare comunală peste 21.000 cor. Dacă a-și lua tabela de dare la revizune aș putea dovedi, că Românii

dapă venitul lor, cesele lor, pământul lor, meseriile lor, plătesc dacă nu uai mult, cel puțin a treia parte e aruncului co- munal.

Estă evident deoi că santem scurteți, suntem tract și mașter, suntem nesocotiți, chiar și în cele culturale și aparența e că nu stăm față în față cu cetățeni ono- rabili, ca oameni de cultură superioară. Ci ea și cum am sta față cu niște duș- mani ai culturile noastre. E timpul suprem să înțelegeți că nu ne mai convire și nu mai putem tolera să fim tract și ca până aci, ci dela Dvoastră etărna ea să nu ne împingăți să luăm calea lupte ce ei mai înverșanate pentru de a ne validita drepturile ce de fapt ne compet.

Noi nu provocăm lupta, nu stărui m ca să ne îndușmănim mai ales acum, când sunt timpuri extrem de grave și când știe D-zou, ce poate aduce z'ua de mâne.

Cerem deoi echitate, căoi absolută dreptate știm că nu ne preteți de.

Nu pretindem ca să tăiați din cota culturală pentru instituțiile Dvoaste, vrem, ca aceea cota să rămână neatinsă, nu pretindem nici competiția întreagă ce ni s'ar conveni din dotația pentru școlii și bisericii, dar insistăm să schimbăți propu- nerea magistratului referitoare la cota noastră culturală și să primăți propunerea ce fimi vo'u lua voie să o prezint, pen- trucă în caz contrar vom fi siliți a cere ca pe 1913 să se icuidez numai sumela din bugetul așului 1912, până ce se va hotări asupra rorți propunerii noastre.

Propun deoi:

Cu ta culturală de 800 cor. pentru școala gr.-or. din Sibiiu-cetate și subur- bial-josefin să urăz pentru anul 1913 la 3000 cor., iar cota pentru biserica gr.-or. și gr.-cat. se urăz dela 480 cor. la 2000 cor., oare se va împărți egal între cele 4 bisericii românești, venind la o biserică câte 500 cor. Uroarea aceasta de 3720 cor. se poate scooperi din aruncul de 32%, de- ortându-se că nu 40.000, ci numai 36.000 cor. sunt neinoasabile.

Recomand spre primire această propu- nere în interesul Dvoaste și și al no- stru.

Al Dvoastră ca să dăți o dovadă de maturitate și echitate, al nostru, ca să ne faceți posibilă susținerea unei școlii și în- grjirea bisericiilor în mod mai corespun- zător.

N. Ivan,
membru în reprez.
orașului.

Spre lauda și cinstea reprezentanței orășenești propunerea membrului N. Ivan, predată în limba germană și apoi moti- vată în limba română priu vorbirea ce o publicăm mai sus, a fost ascultată fără nici un semn de nemulțumire din partea imensei majorității a compatrioților noștri sași.

În jurul propunerii s'a încins o dis- cuție meritorică foarte aprinsă, provocată de procederea dlui primar, pe care durere de astădată, ca să fim foarte domoli, l-a părăsit obiectivitatea și calmitatea cu desă- vărșire. Mulțumită vorbirei înțeleapte și plină de tact a secretariatului consistoriului bisericii săsești Dlui Frtsoch discuția n'a luat proporții mai mari, ci apredind mo- tivele unei propunerii mijlocitoare a mem- brului I. de Prede, s'a dat magistratului spre a studia chestiunea și a veni apoi în ședința proxima cu raport.

Au fost semnificative părerile membru- lor adv. Hann v. Hanne Hein, că guvernul

partea papilor din Roma, ca să atragă, adecă să convertească pe Români la bise- rica apuseană. Văzând, că încercările lor rămân zadarnice, papii scriau regilor un- gari, să nu suferă pe „șismatici” în țara lor. Căci așa îi numiau pe credincioșii bisericii răsăriteane, „șismatici”, adecă oameni, cari s'au desbinat de biserica rom.-catolică. La stăruința papei Grigorie IX. regele Bela IV. pune jurământ (1234) că va stărpi pe „șis- matici” din țara sa. Aceasta însă n'a reușit s'o facă. Mai târziu, la 1366, regele Ludovic cel Mare dă poruncă, să treacă toți proprietarii de moșii la religia romano-ca- tolică, altfel li se va lua averea și moșia. Preoții răsăriteni erau asupriți și alungați.

Regele Sigismund hotărește la 1428, că cine își va boteza pruncii la preoții „șis- matici” (răsăriteni) își va pierde moșia, iar preoții botezători vor fi despoiați de ave- rile lor.

Aceste porunci au avut drept urmare, că mulți dintre oamenii noștri cu moșii, așa numiți nobili (boeri) și cnezi (juzi) au trecut la religia catolică, ca să nu-și piarză averile.

Poporul de rând a rămas însă stator- nic în credința strămoșească.

2. Mai târziu, după ce s'au lățit în părțile ardelene învățăturile reformatorilor Luther și Calvin, au încercat Sașii să-i con- vertească pe Români la biserica lutherană. De aceea au tipărit la 1544 în Sibiiu un ca-

tehim în limba română, dar plin de învâ- țături de ale lui Luther. Tot astfel s'au tipărit la Brașov mai multe cărți bisericești în limba românească. Poporul nostru a cetit cărțile și a tras folos din ele, dar dela credința strămoșească și dela biserica or- todoxă nu s'a abătut.

Văzând Sașii, că stăruințele și chel- tuelile lor cu tipărirea de cărți românești, rămân fără rezultat, au părăsit planul de a mai converti pe Români.

La 1564 protestanții din țara noastră s'au desprățit pentru totdeauna în două con- fesiuni: confesiunea lutherană (Sașii) și con- fesiunea calvină (Ungurii și Săcuii), iar din cea din urmă s'a desfăcut apoi la 1568 cea unitară.

După ce Sașii nu au reușit cu planu- rile lor de convertire a Românilor, s'au pus pe lucru Calvinii, și în deosebi principii ar- deleni, cari se țineau de această confesiune.

Ei au hotărât prin adunările țării și au dat porunci, să treacă toți Românii la credința calvină, care era, după părerea lor, credința cea adevărată, ortodoxă. Cu ajuto- rul lor s'au tipărit cărți în limba română, dar cu învățături calvinești. Și s'au găsit chiar și câte un episcop, care a sprjnit planurile lor, cum pare a fi fost ep. George (1566), Pavel și Mihaiu Tordași.

Principele Stefan Báthory, care nu era calvin, voind să împedea calvinirea bise- ricii române, a dat Românilor voe să-și in-

fînțeze episcopia din Szilvás (Silvaș) ai că- rei episcopi și mitropoliți au apărat cre- dința și biserica străbună de încercările de convertire ale calvinilor.

Știm că dela această episcopie a dus Mihaiu-Viteazul pe Ioan de Prislop de l-a așezat ca mitropolit în cetatea sa de scaun, iar pe episcopul Ioan Cernaî din Rév (Vad) l-a supus mitropolitului Ioan, tot astfel și pe episcopul de Munkács Sergie, pe care Mihaiu l-a adus din mănăstirea Tismana.

Mihaiu-Viteazul în timpul scurt, cât a stat ca principe ardelean, a ușurat soarta preoților români și i-a scutit de birurile și sarcinile iobăgești, adecă a cercat să-i puoă în acelaș rang cu preoții altor neamuri. La stăruința lui Mihaiu, dieta ardeleană, ținută în 1600 la Alba-Iulia, a votat articolul 29, cuprinzând următoarea dispoziție favo- rabilă preoților români: „La pofta Mariei Sale (adecă a lui Mihaiu Viteazul) popii ro- mânești, încât atinge persoana lor, pe tot locul să fie scutiți de slujbele iobăgești, pe cari le face poporul”. — În aceeaș dietă s'a votat și articolul 36 de următorul cu- prins: „Care popă românesc s'ar însura și a doua oară și cu prilejul vizitației nu ar descoperi lucrul acesta vlădicului, de pe acel sat comitele suprem să scoată 200 fi: (ca pedeapsă) pentru Voevodul țării”.

Va urma.

NOUTĂȚI.

n unele cazuri a dat drept românilor, deși de fapt românii în fond nu pot formula titlu de drept la averile universității săsești(?) ca și cum noi am fi cerut aici subvenții dela universitate, apoi și mai nouștim a fost Baronul Bedeus, care s'a avântat până la aceea părere, că reprezentanța n'are drept să voteze altceva decât să aproabe cifrele cum le a stabilit magistratul, și apoi cui nu-i place să-și caute dreptul. Frumos, foarte frumos domnule Baron!

Vom vedea ce dezvoltare vor lua lucrurile, și sperăm ca sași noștri „circum-specți” vor afla o soluție potrivită pentru chestia sulevată și nu vor provoca un conflict, „Kultur Kampf”, fără nici un motiv plausibil. Ce frumos le ar fi stat membrilor din majoritate, dacă unul din ei, și sunt mulți bărbați ouți și distinși, ar fi zis:

„primim propunerea ce ni se face, pentru că e just, e legal și e echitate ca să rupem cu trecutul și să sprijinim pe români în năzuințele lor culturale, mai ales să sprijinim pe cetățenii noștri ai Sibiului ca să-și însușească elementele culturii în școala lor și în limba lor, cum o facem noi în școala noastră și în limba noastră.

Dar să sperăm, că oesac n'am ajuns în ședința din 25/XI 1912, să va s'junge în ședința proximsă.

Correspondentul.

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§ 36. Impărțirea la armata comună și la honvezime a celor asentați prin recrutare se face în principiu pe baza listelor de asentare, în ordinea înregistrării, pentru fiecare clasă de etate, în proporția celor două sume cerute de recruții. Excepție face de sub regula aceasta voluntarii pe un an din §-ul 21, indivizii înroșiți anume pentru marină și cei înrolați din ținuturile deoetate de întregitoare pentru marină.

Marinarii de profesie, cum și alți indivizii înrolați, în urma ocupațiilor lor, cu viața de pe apă, în cas că sunt apți pot să fie împărțiți numai la marină. Afară de acestia, pentru completarea numărului, mai pot fi asentați pentru marină și alți indivizi, cari în urma ocupațiilor ori misiunii lor sunt apți pentru serviciu. De altcum dintre cei asentați din districtele întregitoare ale marinei, fără considerarea ordinii în care sunt trecuți în listele de asentare, dar în cadrele contingentului stabilit pentru armata comună, sunt a se alege mai întâi recruții necesari pentru marină, ținându-se în vedere cei de pe insule și cei de pe malurile mării.

Cei recrutați pe seama armatei comune de pe teritoriile din țările s'fintei coroane ungare au să fie împărțiți la corpurile ungare de armată și după puțină la acelea, cari se întregesc din respectivul teritoriu, la care aparține recrutul. Excepție se face cu privire la acele ramuri de serviciu, cari amăsurat misiunii lor, nu pot fi organizate astfel, ca o soldați recrutați de pe teritoriile țării de sab sfânta soroasă ungară să formeze secții separate. La trupe, la armata comună și la honvezime, pentru fiecare solu de armă, se împart recruții cei mai apți, cu eventuala ținere în vedere și a dorinței lor.

§ 37. Despre acoperirea contingentului de recruții la armata comună și la honvezime se poartă evidență în fiecare an, și trebuințele au se fie stabilite astfel, că la competența de recruții a armatei comune și a honvezimei mai vine adăogat plusul cerut pentru anul respectiv, computându-se cei și cei ce se împărțeseră de favorul din § al 32, în locul cărora vin recrutați alții, eventual și restanțierii din anul premergător, pe rând cei înrolați dela ultima evidență încoace vin subtrași din suma totală. Nu se iau în socotină cei înrolați pe baza §-lui 21, cei trecuți imediat după asentare la rezervele suplimentare, cei înrolați de bună voie în serviciu militar activ de trei ani, iar la marină de patru ani, și cei ce au fost declarați apți numai pentru servicii auxiliare.

Dacă trebuințele nu sunt acoperite, lipsa este a se purta în evidență ca restanță pentru proxima asentare, care restanță aporește apoi contingentul de recruții al anului următor. Restanța se poartă numai un an în evidență, și dacă nici în anul al doilea nu primește acoperire, ori nu acoperire deplină, aceea ce rămâne neacoperit se șterge. După acoperirea trebuințelor recruții cari mai rămân se trec ca supranumerari la rezervele suplimentare. Alegerea supranumerarilor, în prima linie a susținătorilor de familie, a celor ce vin ținută în vedere ca purtători de economie, sau a altor ramuri de câștig, o face comisiunile mixte, a căror organizare și activitate să va face prin ordinanțe. Cei aleși din anumite corpuri de rezervați și înrolați între supranumerari, după categorii, prin tregere la sorți.

(Va urma).

Știri oprite. Monitorul oficial de Duminecă a publicat un ordin ministerial, care oprește ziarelor oroe comunicare de știri militare privitoare la mișcarea trupelor armatei noastre, sau la transportul de munițiuni și proviant. Comunicarea acestor fel de știri se pedepsește, conform articolului de lege V. din 1878, cu temniță de stat până la cinci ani și cu amendă până la 4000 de florini. Oprirea a-cesta nu privește publicarea știrilor militare date de guvern.

Vărsare de sânge în Budapesta. Duminecă aveau de gând socialistii din Budapesta să țină o întrunire mare în favorul votului universal. Poliția a luat la cunoștință ținerea adunării, și la orele 2 sala era plină de lume, numai oratorii lipseseră încă. Din mulțimea împadentă a strigat atunci unul „Jos cu dinastia”, altul „trăiască republica” și întreagă sala a izbucnit în „trăiască republica”. Poliția a oprit atunci ținerea adunării, a căutat să golescă sala, dar mulțimea s'a împotrivit. A trebuit să facă întrebuintare de arme, în sală, și afară, pe stradă. Mulți dintre manifestanți au fost arestați și mulți sunt grav răniți. Dar sunt și poliști răniți, iar unul din ei a fost împușcat cu revolverul.

Noul primat. Măiestratea Sa a subscris decretul prin care arhiepiscopul Ioan Csernoch din Calocca este numit primat al Ungariei. — Se știe, că fostul primat Vasza și va primi o rentă anuală de 100.000 coroane, și că va putea să locuiască pe tot timpul vieții sale în actualul palat primateal din Budapesta.

Pentru fondul ziariștilor. Di Ioan Radeș, funcționar la „Albina”, Sibiu, din pruceal logodirei sale cu Dăoara Cornelia Uilăcan, (Bistrița) a dăruit 20 cor. la fondul ziariștilor.

Concertul Doamnei Lucia Cosma în Londra va avea loc Mercuri la 27 oct. în sala „Bechstein”, cu următorul program: I. Mozart (a) „Dane un bois” (b) „Voi: che s'pete”. (c) Schumann „Ihre Stimme” (d) Rösel (e) Frühlingsnacht. II. (a) Wolf: Verschwiegene Liebe (b) Die Spröde (c) Die Bekehrte (d) „Da denkst mit einem Fälschen” (e) Eifenlied III. Böslmann (a) „La bien-aimée”. (b) Lamento (c) Invitation au Voyage (d) Fasnöches IV. Alfred von Arber () Abendlied, Berta Bock (b) Dornröchen Friedrich Meyer (c) Der Hufschmied: Joseph Marx (d) Und gestern hat er mir Rosen gebracht. Robert F. Schhoff (a) Unter den Linden. J. Strauss (f) Geschichten aus dem Wienerwald.

La pian: Di Richard Epstein.

Manifestații în Dalmația. Sub înăurirea succesorilor obținute de slavii din Balcan, locuitorii orașelor Raguza, Spalato și Sebenico, sub conducerea magistratilor proprii, au făcut mari manifestații de simpație pentru statele aliate. S'au organizat adunări de popor și condate de torțe, egitându-se împotriva Austriei. Ș-fal provinciei, contele Attems, a suspendat mai multe consilii comunale.

Filantropie. Miliardarul Carnegie earrăi a făcut un act filantropic. A dăruit mai multe milioane cu scop de a asigura o pensie anuală de 25 mii dolari pe seama fostilor preșidenți ai Statei Unite, sau pe seama vădavelor și copiilor rămași după dănații. — Se pare, că în America nu mai există oameni cu adevărat lipsiți, cari să fie vrednici de un nobil gest al pomenitului miliardar filantropic.

Consumația poamelor. În țara noastră na se da atenție destulă consumației de poame. În Germania s'au convins de mult oamenii, că poamele sunt un excelent mijloc pentru a se feri de numeroase boale de stomac și intestina. Germanii consumă anual poame în preț de 350 milioane de mărci; din suma aceasta se dau 100 de milioane pentru fructe aduse din străinătate. În grădinitele particulare din Germania proprietarii încep a sădi tot mai mulți pomi în locul plantelor decorative.

Expoziție de grădinărit. În primăvara anului viitor se organizează la Petersburg o expoziție internațională de grădinărit. Scopul expoziției, care va sta sub protectoratul țării ruse, este să dea un avânt grădinăritului ruse de poame și zarzavat și să arate felurile de conservare și valorizare ale acestor produse. La această expoziție va lua parte și țara noastră.

Pe seama țăranilor. Pentru a împlini ultima voință a contelui Leo Tolstoi, s'a procedat zilele acestea la distribuirea între țăranii dela Iasnaia Poliana a pădurilor de pe moșia Tolstoi. O moță parte din pădurile acestea revin urmașilor contelui; iar partea cea mai mare, în înțelesul testamentului lăsat de marele filantrop, va fi cedată în mod gratuit țăranimii din localitatea amintită.

La ședința literară a XI-a a Reuniunii meseriașilor sibiieni, care se va ținea Joi în 28 Noemvrie n. 1912, la orele 8 sara, va conlucra și cunoscuta noastră poetă, dăoara Ecaterina Pitig, profesoară la școala civilă a „Asociațiunii”.

Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei își ține adunarea generală în Deva, Duminecă, la 1 Decemvrie 1912, la 3 ore d. a., în localitățile „Casinei române”.

Imnul muntenegrean. Melodia imnului muntenegrean este aproape egală cu melodia cântecului Garibaldi. Un ziar italian comunică acum următoarele știri interesante despre analogia melodiilor. Când muntenegrenii au pornit în 1877 la războiu împotriva turcilor, doreau să aibă un cântec național, care să entusiasmeze pe luptători. Principele Nichita a scris textul și a cerut dela starețul mănăstirii dia apropierea Cetiniei, să caute o melodie potrivită pentru text. Starețul nu s'a prea bucurat de însărcinarea primită; deoarece cunoștea mai mult cântările bisericesti, decât cele lumești, și sfără de aceasta avea prea puține cunoștințe muzicale. Deodată însă și-a adus aminte, că în călătoria sa prin Italia a auzit cântecul lui Garibaldi, care i-a lăsat o adâncă impresie. A modificat puțin câteva cuvinte, și la sfârșit a adaus o parte dintr'un vechi cântec popular muntenegrean, — și imnul a fost gata.

Fete hoațe. Doi detectivi din Budapesta au descoperit o bandă de hoațe pusă la cale de cinci fete în vârstă de 13—19 ani. Fetele au fost arestate și au mărturisit, că au farat în mai multe prăvălii din capitală. În locuința uneia dintr'insele detectivii au găsit o mare cantitate de articole de modă, stoffe de mătășă și catifele, în valoare de 12 mii de coroane. Marfa farată o vindeau de obicei și câștigau zilnic 50—60 coroane. Acum își așteaptă pedeapsa.

Eroul văzduhului. Cunoscutul aviator Frey a căzut în Reims cu monoplanul său și a rămas mort pe loc.

Ministru curățitor de stradă. Mari zăpez au căzut asupra capitalei Muntenegreului. Pe drumul dintre Cattaro și Cetinje zăpada în unele locuri este mai groasă de doi metri. În lipsa de bărbați, au fost aduși copii și femei, ca să curățesă străzile. Luorarea aceasta s'a făcut sub conducerea personală a ministrului de interne muntenegrean. Ba, ce e mai mult, ministrul nu s'a jenant să prindă în mână o lopată și să s'jute la curățirea străzilor.

Cât ar costa un război european. Profesorul universitar parisian C. Richet, președinte al societății de pace, a publicat un apel, în care se face următorul tablou al cheltuelilor și victimelor în cazul unui război european: Dacă de o parte tripla alianță, de altă parte tripla alianță (Rusia, Franța și Anglia) ar declara războiul pentru a asigura Sărbiei un port la marea Adriatică, Europa ar trebui să înarmeză 20 de milioane de soldați din care 10 milioane ar trebui duși pe câmpul de bătae. Indată ce izbucnește războiul, se vor cheltui pezi pentru transport, înarmare, munițiuni, proviant, distrugerea cetăților, ș. a. 300—400 milioane de franci. În 14 zile am avea cel puțin o sută de mii morți și 500.000 de răniți. Fabricile ar fi necesitate să se închidă. Comerțul și agricultura s'ar interrupe. În Paris, Berlin, Viena, Moscova, Milano, Roma s'ar izbucni epidemii, căci transportul mijloacelor de trai ar înceta și la țară n'ar mai rămânea decât femele, moșnegii și copiii. O jumătate de vrac ar trece, până când s'ar putea repara enormele pagube. Douăzeci de milioane de familii europene ar fi împinse în jale și mizerie. Iată urmările unui război european, despre care adeseori se vorbește cu atâta ușurință.

La fondul de 20 bani al Reuniunii meseriașilor sibiieni pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, următorii nuntași ai nou căsătoritorilor Petru Simtion conduc. librării arhid. cu dna Paraschiva Iancu, au dăruit și anume: Zaharia Aron, măestru elsmar și dna, G. Poponea conduc. tip. arhidieo. cu dna, Ioan Freou, contabil cu dna, Nicolae Joandres, proprietar cu dna, Petru Simtion librar cu dna,

Ioan Imbăruș, expeditor cu dna, Stefan Duca, cul. tipograf cu dna, Pavel Jurca, croitor cu dna și Nicolae Stoica cul. tipograf, cu dna, câte 1 cor., Ionel Vasiu, căfă librar și Nicolae Căpălină, pescar cu dna, câte 40 bani, Dăoara Rozalia Teclariu, 20 bani, sau în total 10 cor. La acelaș fond au mai dăruit: Ioan Berean adm. protopresbiteral (Cohalm), 50 bani, Ioan Oțoiu, profesor semin. 80 bani, Ioan Marin paroh (Râu-sadului), 50 bani, George Ghișoiu, inv. (Călnic) 20 bani și Vic. Tor-dășianu, prezident, 10 bani.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se joacă „Der lila Domino” operetă, mâine, Joi, „Die Zwillingsschwester”, comedie în 4 acte de Falds.

Cărți și reviste.

Calendarul Asociațiunii pe anul 1913 a eșit de sub tipar și se află de vânzare la administrația bibliotecii populare a Asociațiunii, Sibiu-Nagyzeben, strada Șaguna, Nr. 6, preoum și la librării, cu prețul de 30 fl. 10 exemplare se dau numai cu 2 cor. 50 fl. E cel mai ieftin, cel mai bun și anume întocmit pentru trebuințele sătenilor, cu un bogat cuprins: Semnele de timp, umblarea vremii în anul 1913, povește economice, poezii, telegram, timbre, târgurile de peste an ș. a. Pe lângă acestea, cei ce îl vor cumpăra, vor afla în el o bogată învățătură despre biserică și școală, despre neam, despre meserii și o mulțime de îndrumări în ale economiei. Poezii, povești și g'ume dintre cele mai frumoase. Cine trimite 2 cor., acela capătă 10 cărți și calendarul pe 1913.

Candela, foaie bisericăsească literară din Cernăuți, a apărut nr. 11 din 1912 cu următorul cuprins: Exodul, de Dr. V. Tarnavski. Tratatul sf. Atanasie, de Dr. I. Putul. Din cuvântările sf. Grigorie episcopul Nysei, de H. Popescu. Evoluționismul și depravaționismul, de V. Simiganoșchi. Text rusesc. Comunicări. Cronică. Bibliografie.

Vatra Școlară, revistă pedagogică, nr. 9 din 1912 cuprinde: L'psa creșterii morale, de I. Stratei. Psihologia atențiunii. Principiile pedagogice ale lui Rousseau, de I. Vais. Monografia școlii din Breișca-Bicău, de N. Bembea. Conferințe inv. din aerul a III-lea și al VIII-lea. Informațiuni: Aniversarea centenară a seminarului din Arad, Congresul național bisericăse, Adunarea generală a Asociațiunii și desvălirea bustului lui G. Bariș, Pentru analfabeți. Bibliografie. — Abonamentul 8 cor. pe an. Adresă: D. V. Stan, redactor și profesor seminarial, Sibiu, Piața Hermann nr. 4 r.

Calendar. Cunoscutele și bine apreciatele calendare din editura W. Krafft în Sibiu au apărut pe anul 1913: „Amicul poporului”, anul 53 întocmit, de I. Popovici, ca întotdeauna, așa și acum aduce articole originale din pene aleș, și frumoase ilustrațiuni. În frunte are ilustrația frumoasă executată de Monumental lui Gheorghe Barișiu, ridicat în grădina școlii civ. de fete a „Asociațiunii” în Sibiu, și desvălit cu ocaziunea adunării generale a „Asociațiunii” în 13 Octomvrie 1912. O particularitate esecelentă a acestui calendar — care-l ridică peste toate celelalte — sunt între altele lecțiile dela cursurile de vară din Vălenii-de-Munte, din cari și acum aduce câteva foarte frumoase și instructive, în rezumat. Cea despre „Cultura națională”, e „rezumată într'o pagină” de însuș autorul ei, d-l N. Iorga. Aduce un articol despre Caragiale, cu portretul acestuia, un alt articol (de Dr. Lupas) despre Ioan cav. de Pașcariu, cu portret. Un frumos articol din igienă de D. Beu, o poezie de S. Brnemisa. Apoi raport despre desvălirea monumentului lui Vodă-Cuza în Iași și o cronică bogat ilustrată etc., apoi Șematismul Românilor din Ungarie. E cel mai serios și mai bine compus calendar dela noi, cu material de valoare durabilă. Prețul 70 fileri. Pozașul, popularul calendar umoristic ilustrat al lui Haralamb Călmăr (Ermil Borcia) e janiyan de 18 ani, ca totdeauna cu straița plină de glume menite a alunga urâtu! și gândurile grele. Când ești mai năcojit, ia o doză din Pozaș și-ți va trece de năcoz. Că la apotecă nu capeți leac așa bun și ieftin cu numai 60 fileri. Calendarul Săteanului apare în anul 22-lea, cu articole anume scrise pentru popor, și cu unii reproducși. E cel mai ieftin calendar pentru popor. Prețu 30 fileri.

Nr. 690/1912.

(389) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlile profesionale din comunele mai jos înșirate, tractul Ilii, se deschide concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Vișca:** salar 1000 cor., solviți din cassa bisericii în rate lunare anticipative. Cuartir și grădină în natură și lemne necesare de foc.

3. **Tárnava:** salar 600 cor. solviți din cassa bisericii, iar 400 cor. se vor cere dela stat. Cuartir și grădină în natură și lemne necesare de foc.

3. **Tárnăvița:** salar 600 cor. dela popor, 400 cor. se vor cere dela stat. Cuartir în natură, 20 cor. relut de grădină și lemne necesare de foc.

Aleșii au a conduce în Dumineci și sărbători copiii la biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie. A ținea școala de repetiție și a i instrua în pomărit gratuit.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al Ilii în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Ilii, la 8 Noemvrie 1912.

Z. Murășan,
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 1184—1912. (390) 1—3

Concurs.

În sensul veneratului ordin consistorial din 9 I. t. de sub Nr. 12,058 Bis. prin aceasta se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Cara** cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au a-și așterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului până la termenul susindicat și cu prealabila încuviințare a acestui, a se prezenta la sf. biserică în vre-o zi (e Duminecă ori sărbătoare spre a cânta ori a celebra la sf. biserică spre a fi cunoscuți poporului.

Oficiul protopresbiterat român gr.-or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial. Cluj, la 5 Noemvrie 1912.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 336/1912 (383) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de clasa a III-a **Ocolişul-mare**, din protopresbiteratul Hațegului, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile concursuale să se înainteze la subsemnatul oficiu în termenul deschis, iar concurenții, pe lângă prealabila încuviințare a subscrisului să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, respective a cuvânta sau celebra.

Hațeg, la 26 Octomvrie v. 1912.

Oficiul protopresbiterat gr. or. român al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 1208/1912 (384) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna **Mănăsturul-rom.**, prin aceasta să deschide concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. dela comuna bisericească din repartiție; 400 cor. întregire dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales și eventual dela Prea Venener. Consistor arhidiecezan.

2. Relut de cuartir și lemne 42 cor.

3. Relut de grădină 12 cor.

4. Cvinvenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu la această școală.

Alesul e îndatorat să conducă în fiecare Duminecă și sărbătoare elevii la biserică și să cânte cu ei în cor cântările liturgice și să instruiască elevii dela școala de repetiție, fără altă remunerație.

Suplicile de concurs instruite conform normelor în vigoare sunt de a se înainteza subscrisului în termenul sus indicat.

Cluj, la 1/14 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiterat rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 11080 Plen.

(386) 2—3

CONCURS.

În scopul conferirii de stipendii și ajutoare din fundațiunea „**Andronic**“ pe anul 1913 să publică concurs:

1. Pentru învățăcei de orice meserie.

2. Pentru sodalii eliberați în decursul anului 1912.

3. Pentru sodalii cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor și au dat dovezi despre dexteritatea de a putea deveni măestri.

Toți petenții la ajutoare și stipendii să producă:

1. Carte de botez.

2. Atestat dela comună, despre averea proprie ori a părinților.

3. Atestat familiar de a parohul locului despre familia părinților concurentului ori fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat: câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetează școala și câți mai sunt la meserii?

Concurenții pot fi numai Români ortodoxi, născuți în arhidieceza Transilvaniei.

În special au să dovedească:

I. Învățăceii:

a) că au implinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat școala poporală, ori altă școală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul și că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură și magistrat);

d) adeverință dela măestrul despre sporul ce-l arată în meserie, despre diligență și purtarea morală.

Contractul trebuie aclus la cerere în original sau copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învățel în anul 1911, ceea ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale art de lege XXVII din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună și fac spor mulțămitor, ceea ce vor dovedi ori cu carte de lucru, ori cu adeverință dela măestrul;

c) ceice vor dovedi, că sunt membrii ai vre unei reuniuni de meseriași, și că cunosc mai multe limbi vor fi preferiți.

III. Sodalii cari sunt în condițiuni de a deveni măestri:

a) se aibă certificatul de măestrul;

b) să fi lucrat cel puțin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceea ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverințe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arete anume locul unde voește să se așeze ca măestrul, ce fel de mijloace mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficiul parohial, că cercetează biserică și e creștin bun și moral.

Dela toți concurenții se recere ca cererile să fie scrise și subscrise cu mâna proprie adresate Consistorului arhidiecezan gr.-oriental din Sibiu și să le înănteze cel mult până la 31 Decemvrie 1912 st. v.

Acei concurenți cu studii gimnaziale și reale cari se vor aplica ca învățăcei la sculptura de lemn, bărdășit și zădărit, sau vor fi aplicați deja ca învățăcei, ori ca sodali în aceste meserii și vor să se perfecționeze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari să poată câștiga praxa recerută, vor fi considerați cu ajutoare mai mărișoare.

Cererile neinstruite în regulă și cele întrate după termen nu se vor lua în considerare.

Sibiu, la 6 Noemvrie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Aviz.

☛ Să sprijinim arta română. ☛

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei în, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,

pictor bisericesc.

(46) 44—

(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

Nr. 215/1912

(377) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea primului post de învățător la școala noastră confesională gr.-or. rom. din **Hondol**, protopresbiteratul Devei se publică concurs cu termen de numai 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreună cu acest post sunt: salar fundamental de cor. 1000 dela cassa bisericii, solvibil în rate lunare, cuartir în natură și grădină.

b) De la concurenți să cere pe lângă calificațiunea legală să mai aibă dexteritatea de a conduce cor bisericesc.

c) Alesul va avea a instrua și a conduce în Dumineci și sărbători pe elevii la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

La cvinvenalii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această școală amintind această împrejurare în petiția de concurs.

Concurenții vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare în termenul deschis la oficiul protopresbiterat al Devei și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Hondol, din ședința comitetului parohial ținută la 21 Octomvrie v. 1912.

Petru A. Mihaș
prezident.

Petru Vlad
notar.

Văzut:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Anunț.

La școala de industrie națională a Reuniunii femeilor române din Sibiu (Berggasse Nr. 9) se află un **depozit de stoffe țesute în motive românești**, destinate pentru ornate (vestminte bisericești) și pentru mobile. La cerere se trimite modele.

391 1—6

Anunț.

Duminecă, în 8 Decemvrie n. 1912 la 11 oare a. m. se dă în arândă vama târgului Săliște, pe 3 ani (1913—1915).

Prețul de strigare 5650 cor.

Licitația se va ținea la școală. Până la acest termen se pot înainta comitetului și oferte în scris, prevăzute cu vadiul de 10%.

Comitetul parohial

387 1—3 gr.-or. rom. din Săliște.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană:

Călindarul arhidiecezan pe anul 1913

cu Șematismul autentic al bisericii ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.

Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.

Reuniunea de înmormântare din Săliște.

Convocare.

P. T. membrii „**Reuniunii de înmormântare**“ din Săliște se convoacă la a

XI-a adunare generală ordinară

conform § ului 19 din Statutele reuniunii pe 21 Noemvrie (4 Decemvrie) la Intrarea în borică a. c. la 10 oare a. m. în biserică cea mare din Săliște pe lângă următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
 2. Raportul general al Direcțiunii.
 3. Raportul Consiliului de inspecțiune.
 4. Stabilirea bilanțului cu 31 Decemvrie 1911.
 5. Alegerea a 3 membrii în Direcțiune conform § ului 20 din Statute.
 6. Alegerea unui membru în Consiliul de inspecțiune conform §-lui 24 din Statute.
- Din ședința direcțiunii a „Reuniunii de înmormântare“ ținută la 19 Nov. n. 1912.

Direcțiunea.

Active.	Contul Bilanț.	Pasive.	
	K f	K f	
Cassa în număr	312 95	Taxele de membru	24,508 —
Dep. fond. de garanță	13,498 93	Fondul gen de rezervă	6,583 67
Depun. spre fructificare	18,497 94	Fondul special de rezervă	390 —
Efecte	4,200 —	Imprumut dela „Cassa de păstrare“ fără interese	3,999 97
		Beneficiul anului 1911	1,028 18
			36,509 82

Șițe.	Contul Profit și Perderi.	Venite.	
	K f	K f	
Beneficii	510 —	Interese dela depuneri	1,534 12
Remunerațiuni	230 62	Interese de întârziere	5 64
Spese de administrare	62 96	Taxe de înscriere	292 —
Beneficiul anului 1911	1,028 18		
	1,831 76		1,831 76

Săliște, în 31 Decemvrie 1911.

Direcțiunea:

C. Herția m. p., prez'd. **P. Drăgits** m. p. **Dr. I. Lupaș** m. p. **D. Roșca** m. p.
O. Soră m. p. **Ilie Hociotă** m. p. **Oprea Borcea** m. p. **I. Iacob** m. p., secretar.
D. Popa m. p. **C. Criștiu** m. p. **Ant. German** m. p., cassar.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile și le-am aflat în consonanță cu registrele reuniunii.

392 1—1

Iacob Stefla m. p. **I. Banciu** m. p., secretar. **P. I. Comșa** m. p., prezid. **I. Schiopu** m. p.